

Česká republika se zapojila do evropské iniciativy EQUAL

Alena Kazdová

V zemích Evropské unie je prosazována koordinovaná evropská strategie zaměstnanosti, která se promítá do národních akčních plánů zaměstnanosti jednotlivých členských zemí. Evropská strategie zaměstnanosti je postavena na čtyřech pilířích: zaměstnatelnost, podnikání, adaptabilita a rovné pracovní příležitosti. Pokyny o zaměstnanosti založené na těchto čtyřech pilířích tvoří současně i základ finanční podpory pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. Jedním ze čtyř strukturálních fondů je Evropský sociální fond. Je určen k tomu, aby přispíval na činnosti podporující evropskou strategii zaměstnanosti, a také se zabývá opatřeními pro prevenci a boj s nezaměstnaností, rozvojem lidských zdrojů a prosazováním rovných příležitostí k získání práce pro všechny.

Česká republika se na čerpání prostředků z Evropského sociálního fondu (ESF) teprve připravuje, nárok čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů bude mít totiž až jako členská země Evropské unie. Nicméně od roku 2001 je vedle Maďarska jedinou z kandidátských zemí, které se zapojily do aktivit, které jsou v zemích EU financovány z ESF, a to do evropské iniciativy EQUAL. Tato iniciativa se zrodila z rozhodnutí Evropské komise na jaře 2000 a ČR se k ní o rok později připojila s tím, že financování aktivit v rámci této iniciativy bude v předvstupní době zabezpečeno z 50% z programu Phare a z 50% ze státního rozpočtu, konkrétně z prostředků Ministerstva práce a sociálních věcí. Celkově půjde v ČR na granty iniciativy EQUAL v tomto kole výzvy na léta 2002 – 2005 o prostředky ve výši 8 milionů EUR.

Smyslem je partnerství

„Cílem iniciativy EQUAL je vytváření a rozšiřování nových způsobů politiky zaměstnanosti tak, aby byly odstraňovány všechny formy diskriminace a nerovností související s trhem práce,“ říká vedoucí Národní kanceláře EQUAL při Národním vzdělávacím fondu, Eva Bosáková. A dodává, že tato iniciativa se v členských zemích rovněž zabývá cílovou skupinou žadatelů o azyl, a to v oblasti vzdělávání a odborné přípravy k získání dovedností, které jim umožní v jejich vlasti lepší uplatnění na trhu práce.

„Iniciativa EQUAL je založena na principu podpory konkrétních projektů realizovaných skupinou partnerů, tzv. rozvojovým partnerstvím, ve kterém spolupracují představitelé různých orgánů a organizací - veřejné správy, úřadů práce, vzdělávacích institucí, neziskových či sociálních organizací, škol a učilišť, podniků apod. A to vždy v uskupení podle určité cílové skupiny, která je z hlediska vstupu na trh práce nějakým způsobem znevýhodněna nebo diskriminována. Mimochodem počet partnerů v tzv. rozvojovém partnerství se ve schválených projektech u nás pohybuje od 8 do 34,“ říká dále Eva Bosáková.

Iniciativa EQUAL navazuje na zkušenosti získané z předchozích evropských iniciativ EMPLOYMENT a ADAPT a zaměřuje se na různé skupiny obyvatelstva, které hledají přístup na trh práce, nebo ty, kteří se na něm pohybují, ale musí čelit různým druhům diskriminace – např. nezaměstnaní absolventi škol, ženy po mateřské dovolené, zdravotně handicapovaní občané, národnostní či rasové menšiny, zaměstnanci firem ohrožení diskriminací apod. Podle Evy Bosákové může iniciativa EQUAL v České republice navazovat na bohaté zkušenosti z přípravy, realizace a hodnocení projektů, které u nás v uplynulém desetiletí byly financovány z programu Phare, např. PALMIF.

Rozvojová partnerství jsou založena buď geograficky nebo sektorově, ta si stanoví a společně odsouhlasí strategii, podle níž budou postupovat, a rozsah prostředků, o které se uchází prostřednictvím grantového schématu EQUAL. V rámci této spolupráce hraje důležitou roli také nutný předpoklad - a to mezinárodní spolupráce se dvěma rozvojovými partnerstvími ze zemí EU, která se zaměřují na obdobnou problematiku vypsanych 9 tématických priorit ve vazbě na 4 pilíře politiky zaměstnanosti. Česká republika naplnila iniciativu EQUAL různorodými projekty splňujícími všechny požadavky této iniciativy, a tak je jedinou kandidátskou zemí plně zapojenou již v této předvstupní době do EQUAL. „Zatímco v Maďarsku má tato iniciativa spíše charakter vzdělávacích programů pro romské obyvatelstvo pod gescí ministerstva školství,“ dodává Eva Bosáková.

Rozšíření „best practice“ – nejlepších zkušeností

Smyslem iniciativy EQUAL je vyvinout a vyzkoušet takové metody, přístupy k řešení odstraňující či aspoň omezující diskriminaci na trhu práce, které by se daly uplatnit i v jiných regionech či sektorech,

popřípadě zemích EU. V tomto směru jde evropská iniciativa již dále než programy, které u nás dosud byly v rámci Phare realizovány. Hovoří se proto o síťování při řešení určité tématické priority. Také jde v tomto případě o předávání dobrých zkušeností – best practice, které by mohly být využity jinde. Základním principem iniciativy EQUAL je tzv. tématická priorita. O co vlastně jde? „Předtím než je vypsána výzva k předkládání návrhů projektů, jsou Evropskou komisí stanoveny tématické oblasti. Pro toto kolo výzvy jich bylo 9, k sedmi se ČR přihlásila, a to ve vazbě na evaluaci ex-ante hodnotící situaci na trhu práce, a v šesti realizuje projekty,“ vysvětluje Eva Bosáková. Mezi tématické priority patří:

- Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné
- Překonávání rasismu a xenofobie ve vztahu k trhu práce
- Otevírání procesu vytváření podniků všem, a to prostřednictvím poskytování nástrojů pro zakládání podniků a pro identifikaci a využívání nových příležitostí pro rozvoj zaměstnanosti
- Podpora celoživotního učení a pracovních postupů směřujících k zaměstnávání osob ohrožených diskriminací a nerovností ve vztahu k trhu práce
- Podpora adaptability podniků a zaměstnanců vůči strukturálním ekonomickým změnám a vůči informačním a dalším novým technologiím
- Koordinace rodinného a pracovního života a reintegrace mužů a žen do trhu práce prostřednictvím vývoje flexibilnějších a účinnějších forem organizace práce a podpůrných služeb

Zároveň byla v rámci evaluace ex-ante rovněž určena síť organizací, které by se mohly v ČR o účast v iniciativě ucházet.

Dosavadní průběh

Na podzim roku 2001 byla vyhlášena výzva k účasti v EQUAL. O účast se ucházelo v ČR 76 návrhů projektů. Monitorovací výbor z nich vybral 20 nejlepších. Během této fáze tzv. Akce 1 (leden 2002-červen 2002) Ministerstvo práce a sociálních věcí financovalo konečné ustavení rozvojových partnerství, přípravu jejich projektů a uzavření dohod o nadnárodní spolupráci. Hodnotící komise složená z nezávislých expertů pak vybrala 10 nejlepších projektů pro další fázi, tzv. Akci 2. V tomto období byla podepsány s jednotlivými předkladateli - grantové smlouvy (v době říjen-listopad 2002) a projekty se mohly rozeběhnout. Doba jejich trvání je 30 měsíců, přičemž průměrná výše grantu udělená českému rozvojovému partnerství dosahuje 665 tisíc EUR.

Již v průběhu tohoto období, kdy se aktivity rozvojových partnerství realizují, bude nejlepším 4 - 5 rozvojovým partnerstvím na základě jejich výsledků umožněno získat v rámci tzv. Akce 3 další finanční prostředky. Tento grant by měl být použit k ověření dosažených výsledků rozvojového partnerství v terénu.

Jaké projekty získaly podporu

Zajímavé je pokrytí témat vybranými projekty, které byly ve výběrovém řízení předloženy.

Nejfrekventovanějším tématem je téma **Zlepšování přístupu a návratu na trh práce pro osoby obtížně integrovatelné**, kde uspěly předkladatelé s 4 projekty: *Podpora aktivace vlastních schopností uchazeče o zaměstnání*, *Vytvoření metodologie pro zaměstnávání obtížně zaměstnatelných osob – třídění odpadů*, *Podporované zaměstnávání*, *Integrované poradenství pro osoby znevýhodněné na pracovním trhu*.

Dva projekty byly schváleny v tématu **Otevírání procesu vytváření podniků všem, a to prostřednictvím poskytování nástrojů pro zakládání podniků a pro identifikaci a využívání nových příležitostí pro rozvoj zaměstnanosti**. Jde o projekty: *Zpřístupnění cesty k podnikání a Vzdělávání a poradenství začínajícím podnikatelům*. V dalších tématech uspěl vždy jeden projekt. V tématické prioritě **Překonávání rasismu a xenofobie ve vztahu k trhu práce** byl schválen projekt *Interkulturní vzdělávání*, v tématické prioritě **Podpora celoživotního učení a pracovních postupů směřujících k zaměstnávání osob ohrožených diskriminací a nerovností ve vztahu k trhu práce** projekt *Flexibilní pracoviště*. V tématu **Podpora adaptability podniků a zaměstnanců vůči strukturálním ekonomickým změnám** projekt *Integrační program pro uvolněné pracovníky při restrukturalizaci ocelářského průmyslu*. A konečně v poslední tématické prioritě byl podpořen projekt *Vytváření podmínek pro sladování profesního a rodinného života – partnerství v rodině*. Podrobnější popisy projektů, jejich předkladatelů, rozvojových partnerství, jejich cílů a obsahu lze najít na internetu www.nvf.cz/equal.

A odkud pocházeli předkladatelé vybraných projektů nejčastěji? „Zajímavé je, že velmi čteně byla zastoupena severní Morava a Slezsko, severní Čechy, čili ty nejpotřebnější regiony z hlediska míry nezaměstnanosti v ČR, dále jsou mezi předkladateli často organizace z Prahy, Brna, Zlínského kraje. Důležitější než odkud kdo je, si myslím, že je jiná věc. A sice to, co vlastně je pro EQUAL nejcharakterističtější – že má řešit problémy diskriminace na trhu práce a nabízet k ověření konkrétní

nástroje a postupy, které by mělo být možné použít i v jiných regionech a sektorech. To je smysl iniciativy EQUAL," zdůrazňuje Eva Bosáková.